

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ПСИХОЛОГІЯ ІНВАЛІДНОСТІ ТА
РЕАБІЛІТАЦІЇ»**

Ступінь вищої освіти	<i>Магістр</i>
Освітньо-професійна програма	<i>«Психологія»</i>
Факультет	<i>ПЕДАГОГІЧНИЙ</i>
Кафедра	<i>Психології</i>
Семестр	<i>II</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

Викладач	<i>Доктор психол. н., проф. Михальчук Наталія Олександрівна</i>
Контактна інформація	<i>Natasha1273@ukr.net</i>

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Дисципліна «Психологія інвалідності та реабілітації» належить до переліку дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти спеціальності 053 Психологія освітньої програми «Психологія», освітнього рівня «магістр». Основними завданнями дисципліни є розкрити методологічні та теоретичні основи реабілітаційної роботи в системі психологічної допомоги хворим з інвалідністю, вивчення характеристик різних напрямків психотерапевтично-реабілітаційних методів, ознайомити студентів з практикою впровадження таких методів, принципів та форм роботи в групі, з проблематикою різних видів індивідуальних та групових методів реабілітаційної роботи тощо. Також слід дати студентам необхідні знання з особливостей виникнення, протікання хвороб у людей з інвалідністю та основних методів реабілітаційної допомоги інвалідам.</p>
Мета та цілі	<p>Основною метою курсу “Психологія інвалідності та реабілітації” є вирішення конкретних питань з підготовки теоретичного та практичного матеріалу щодо надання конкретної психологічної допомоги клієнту. Так, студент, вивчаючи даний курс, спрямовує попередню теоретичну підготовку з психологічних дисциплін на подолання особистісних та групових проблем, конфліктності та когнітивного дисонансу з метою формування професійних терапевтичних вмінь, що позитивно впливає на оволодіння студентами прийомами психологічної реабілітації.</p>
Результати навчання	<p>Опанувавши дисципліну «Психологія інвалідності та реабілітації», студенти повинні мати такі програмні результати навчання: ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.</p>

<p>Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми</p>	<p>ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки. ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p> <p>ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.</p> <p>Визначити та прописати для відповідного силабуса дисципліни Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше)</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Базові знання з дисциплін: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Патопсихологія».</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
<p>1. Еволюційний погляд на дефініцію «інвалідність»</p>	<p>Наукові дефініції, які використовуються у науковій літературі і практичній роботі соціальних працівників, психологів, соціальних педагогів: «інвалід», «інвалідність», «люди з особливими потребами», «люди з обмеженими фізичними можливостями», «люди з функціональними обмеженнями», «люди з інвалідністю», «люди з обмеженнями життєдіяльності». Державна соціальна політика стосовно людей з інвалідністю. Вивчення історії розвитку і розв'язання проблем інвалідності. Основні бар'єри у суспільстві, пов'язанні з інвалідністю.</p>	<p>Тести, питання</p>
<p>2. Соціальна політика європейських країн стосовно осіб з інвалідністю</p>	<p>Основні положення форуму з європейської соціальної політики, який відбувся в березні 1996 року в Брюсселі. Соціальний статус людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах. Основні положення Конвенції ООН про права інвалідів, що була прийнята 16 грудня 2009 р.</p>	<p>Тести, практичні завдання</p>
<p>3. Світовий досвід щодо врегулювання питань усебічної інтеграції громадян з обмеженими можливостями в суспільне життя</p>	<p>Правова підтримка людей з обмеженими фізичними можливостями в різних країнах. Світова практика з проблеми зайнятості інвалідів. Усунення причин соціальної та емоційної міжособистісної ізоляції в світовій практиці.</p>	<p>Кейси, Тести, практичні завдання</p>
<p>4. Психологічні моделі інвалідності: моделі та</p>	<p>Модель “фізичної безпеки”, що ураховує ідеї соціального дарвінізму і негативної евгеніки. Модель “економічної безпеки”, що тлумачить осіб з інвалідністю як “утриманців”,</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>

способи розв'язання	як “економічний тягар” для здорових людей. Модель стигматизації. Модель дискримінації. Модель “психологічної безпеки”.	
5. Особливості фізичного стану людей з інвалідністю та внутрішні передумови виникнення соціально-психологічної дезадаптованості	Причини ізоляції та фрустрації людей з обмеженими фізичними можливостями. Емоційний, когнітивний та соціальний рівні незадоволення потреб людей з обмеженими фізичними можливостями. Деструктивний потенціал ситуації інвалідності	Кейси, Тести, практичні та творчі завдання
6. Психологічні особливості особистісної сфери осіб з інвалідизуючими захворюваннями	Вивчення психологічних особливостей та динаміки особистісних змін у людей з обмеженими функціональними можливостями. Модель психологічного супроводу осіб з інвалідизуючими захворюваннями згідно з різною нозологією й враховуючи індивідуальні особливості зазначеної категорії людей.	Кейси, практичні завдання, творчі завдання
7. Проблема соціального статусу інваліда	Психологічні проблеми, які перешкоджають адекватним взаємостосункам з оточуючими, негативно позначаються на працездатності, загалом світосприйнятті і погіршують соціальне становище інваліда. Когнітивна та емоційна деривація інвалідів, їхній вплив на соціальний статус особистості	Кейси, Тести
8. Сучасні підходи до вивчення і розв'язання проблем людей з обмеженими можливостями	Правовий підхід. Соціально-середовищний підхід. Психологічний підхід. Суспільно-ідеологічний підхід. Промислово-економічний підхід. Анатоомо-функціональний підхід	Творчі завдання, тести

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Михальчук Н.О., Поташнюк Р.З., Івашкевич Е.З. Основи психологічної реабілітації. Навчальний посібник для студентів Вузу. – Рівне: РДГУ, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, РДГУ, 2006. – 192с. **Рек. МОН України як навч. посібник для студ. вищих навч. закладів та факультетів фізичного виховання і спорту, лист № 14/18.2-1000 від 06.05.2005р.**
2. Михальчук Н.О., Поташнюк Р.З. Особливості проведення психологічної реабілітації хворих з розладами свідомості. Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Зб. наук. праць Міжнародного університету “РЕГГ” імені академіка Степана Дем'янчука. – Рівне, 2003. – Вип.3. – Ч.2. – С. 132-141.
3. Михальчук Н.О., Носков В.І., Поташнюк Р.З. Психологічні особливості релаксації людей з депресивним станом. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: Зб. наук. праць Міжнародного університету “РЕГГ” імені академіка Степана Дем'янчука. – Рівне, 2003. – Вип.4. – Ч.1. – С. 114-116.
4. Михальчук Н.О., Прищепа А.М., Зубченко В.В. Актуальні проблеми розвитку

- самоактуалізації та самореалізації особистості. Молодёжь и будущее / Материалы второй всеукраинской студенческой научно-практической конференции, г.Донецк, 14 апреля 2004 года. – Донецк, 2004. – 220-225.
5. Михальчук Н.О. Формування професійної придатності майбутніх фахівців іноземних мов у контексті європейської інтеграції. Формування громадянського суспільства в контексті Європейської інтеграції: Зб. наук. праць “Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ”. – Рівне, 2005. – Випуск 5. – С.340-344.
  6. Михальчук Н.А., Хупавцева Н.А. Гендерные особенности формирования межличностных отношений и самооценки детей и подростков. Личность и общество: проблемы философии, психологии и социологии // Материалы Международной научно-практической конференции (февраль, 2010г.). – Пенза: Приволжский Дом знаний, 2010. – С.259–261.
  7. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Організаційні основи догляду за психічнохворими в умовах стаціонарного лікування. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Зб. наук. праць “Наукові записки РДГУ” // Матеріали 2 Всеукраїнської науково-практичної конференції “Психологічна допомога особистості: сучасний стан та перспективи розвитку” (29–30 жовтня 2010 року). – Рівне, 2010. – Випуск 43. – С.63-67.
  8. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Психологічна реабілітація хворих з особистісними розладами. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне: РДГУ, МEGУ імені академіка Степана Дем’янчука, 2011. – 56 с.
  9. Михальчук Н.О., Хупавцева Н.О. Методичні аспекти реабілітації психічно хворих з інтелектуальними розладами в умовах стаціонарного лікування. Гуманітарний вісник державного вищого навчального закладу “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” : Збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 25. – С. 398–403. Web of Science
  10. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Особливості корекції підліткових страхів психологом. Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти : науково-метод. журнал. – Чернівці : Наші книги, 2014. – № 1 (15). – С. 98–102.
  11. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Рольові методи корекції підліткових страхів психологом. Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: зб. наук. пр. – № 2 (12). – Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем’янчука, 2014. – С. 146–155.
  12. Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Психологічна реабілітація хворих з розладами інтелекту. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Рівне: РДГУ, МEGУ імені академіка Степана Дем’янчука, 2017. – 78 с.
  13. Михальчук Н.О. Psychological peculiarities of the organization of effective interpersonal interaction in children’s social groups. Topical issues of future teachers training in Ukraine / [edited by Mariya Chepil, Oresta Karpenko, Joanna Konashewska]. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Sklodowskiej. – Lublin, 2018. – P. 98–109.
  14. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Pinchuk I., Kharchenko Ye., Osuhovskaya E., Mazhbits V., Chepurnaya A., Tovalovych T. World experience of criteria for providing prophylactic and therapeutic assistance to patients with a somatic profile who use psychoactive substances in the practice of a family doctor. Scientific and Information Bulletin : Academy of sciences of higher education of Ukraine. – № 2–3 (104–105), 2018. – С. 108–112.
  15. Mykhalchuk N., Pinchuk I., Tabachnikov S., Kharchenko Ye., Osuhovskaya E., Tabachnikov O., Mazhbits V., Chepurnaya A., Salden V. Criteria of the diagnostics of the usage of psychoactive substances of patients with somatic disorders in the practice of family medicine. Scientific and Information Bulletin : Academy of sciences of higher education of Ukraine. № 1–2 (102–103), 2018. – P. 59–68.
  16. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Osuhovskaya E., Kharchenko Ye. Psychoprevention system

- for educational psychoactivities substance use young persons. Науково-інформаційний вісник академії вищої освіти України. – № 2–3 (104–105), 2018. – С. 113–124.
17. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Kharchenko Ye. Empirical research of the structure of professional reflection of teachers. Архів психіатрії : Наук.-пр. журнал. Т. 24, №2 (93) '2018. – С. 111–116. <https://doi.org/10.37822/2410-7484.2018.24.2.111-115>.
  18. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Pinchuk I., Kharchenko Ye., Osuhovskaya E., Tabachnikov O., Mazhbits V., Chepurnaya A., Salden V., Tovalovych T. Psychological, clinical and instrumental-laboratory methods for the diagnosis of the usage of psychoactive substances by somatic patients in the practice of family medicine. Архів психіатрії : Наук.-пр. журнал. Т. 24, № 4 (95) '2018. – С. 229–234. DOI: <https://doi.org/10.37822/2410-7484.2018.24.4.229-234>
  19. Михальчук Н.О., Табачніков С.І., Харченко Є.М. Психокорекційна та психо-профілактична допомога хворим із соматичною патологією внаслідок вживання психоактивних речовин в практиці сімейної медицини. Науково-інформаційний вісник Національної академії вищої освіти України. – № 1-2 (106–107), 2019. – С. 41–47.
  20. Михальчук Н., Пінчук І., Харченко Є., Чепурна А. Критерії діагностики та лікувальної допомоги соматично хворим, які вживають психоактивні речовини в практиці сімейної медицини. Науково-інформаційний вісник Національної академії вищої освіти України. – № 1-2 (106–107), 2019. – С. 47–54.
  21. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Peculiarities of correction of psychomotor disorders of patients after ischemic stroke. Особистість у просторі молодіжної субкультури: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 березня 2019 р.). – Рівне: РДГУ, 2019. – С. 54-59.
  22. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Психологічні особливості корекції психомоторних розладів у хворих із ішемічним інсультом. Психологія: реальність і перспективи: зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. – Вип. 12. – 2019. – С. 172–179.
  23. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Психологічні принципи формування компенсаторних реакцій пацієнта у випадку проведення фізичної реабілітації хворих з ішемічним інсультом. Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – 2019. – Том X: Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 33. – С. 103-117.
  24. Михальчук Н.О., Примачок Л.Л. Психологічні особливості корекції психомоторних розладів у хворих із ішемічним інсультом. Психологія: реальність і перспективи: зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. – Вип. 12. – 2019. – С. 172–179.
  25. Михальчук Н.О., Табачніков С.І., Харченко Є.М., Осуховська О.С., Чепурна А.М., Салдень В.І. Освітня програма курсів інформації та стажування за темою «Первинна медична допомога в загальній практиці сімейної медицини пацієнтам, які вживають психоактивні речовини. Вісник невідкладної і відновної медицини. Т. 20, № 1, 2019. – С. 72–77.
  26. Mykhalchuk N., Tabachnikov S., Pinchuk I., Kharchenko Ye., Chepurnaya A., Zdoryk I. Criteria for diagnostics and treatment of somatic patients who use psychoactive substances in the practice of family medicine. Архів психіатрії : Наук.-пр. журнал. Т. 25, № 1 (96)' 2019. – С. 229–234. DOI: <https://doi.org/10.37822/2410-7484.2019.25.1.15-21>.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на низьку або незадовільну оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних приладів). Мобільні пристрої не дозволяється використовувати навіть під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-3)	15
Змістовий модуль 2 (теми 4-8)	25
Індивідуальна науково-дослідна робота	20
Підсумковий контроль (теми 1-8) – іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни